

ΧΡΗΜΑ

www.banks.com.gr

REAL ESTATE

Η δυναμική της αγοράς real estate ως απόρροια των νέων μεγάλων οικιστικών και εμπορικών projects

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Τα νέα δεδομένα που διαμορφώνουν τον «χάρτη» στην ελληνική αγορά τηλεπικοινωνιών και ο ρόλος των νέων παρόχων

Ηλίας Ξηρουχάκης

Διευθύνων Σύμβουλος, Τειρεσίας ΑΕ

«Η Τειρεσίας είναι η πυξίδα για το μέλλον»

«Η Τειρεσίας μετασχηματίζεται σε πάροχο ολοκληρωμένων λύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας, για τη διαχείριση των πιστωτικών κινδύνων, την πρόληψη της απάτης και την υποστήριξη οικονομικών αποφάσεων».

CREATING THE CITIES

WE WANT TO LIVE IN

 DIMAND
REAL ESTATE DEVELOPMENT

ΧΡΗΜΑ

www.banks.com.gr

REAL ESTATE

Η δυναμική της αγοράς real estate ως απόρροια των νέων μεγάλων οικιστικών και εμπορικών projects

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

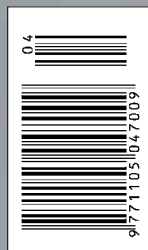
Τα νέα δεδομένα που διαμορφώνουν τον «χάρτη» στην ελληνική αγορά τηλεπικοινωνιών και ο ρόλος των νέων παρόχων

Αλεξάνδρα Παππά

General Manager, Waylink Investment Group Greece

**«Ακίνητα, κεφάλαια και διεθνείς συνεργασίες:
Το νέο μοντέλο ανάπτυξης»**

«Το real estate παραμένει ένας από τους πιο σταθερούς τρόπους δημιουργίας πλούτου. Ωστόσο, η επιτυχία δεν είναι δεδομένη. Απαιτείται σωστή επιλογή, στρατηγική προσέγγιση και ενεργή διαχείριση».

Αρ. Γ.Ε.ΜΗ. Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος Α.Ε.: 237901000

ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΟΔΟΣΙΑΣ

Με τη συνεργασία της
**Ελληνικής Αναπτυξιακής
Τράπεζας**

Η Τράπεζα Σήμερα

Χρηματοδότηση Επενδυτικών Σχεδίων και Κεφάλαιο Κίνησης Ειδικού Σκοπού

- Προνομιακό επιτόκιο
- Χωρίς εμπράγματατες εξασφαλίσεις
- Επιδότηση επιτοκίου έως 3% για τα 2 πρώτα έτη

Συμβουλευτική καθοδήγηση
σε όλα τα στάδια του αιτήματος

nbg.gr

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2021 – 2027
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Supreme Location, Elegant Rooms and Suites,
Exceptional Personalized Service.

A landmark property in the historic Center of Athens and close to the world-famous Acropolis.
Experience hospitality and services excellence, provided with elegant rooms,
modern suites, and unique dining opportunities.

The NJV Athens Plaza is the perfect choice for leisure and business travelers.

2, Vasileos Georgiou A' str., Syntagma square | Athens Greece | Phone: +30 21 0335 2400 | E-mail: welcome@njvathensplaza.gr
www.njvathensplaza.gr

εν αρχή...

Το «κλειδί» για τη μείωση της αναλογίας χρέους προς ΑΕΠ

Ένα από τα στοιχεία του οικονομικού επιτελείου για το 2026 είναι η ελληνική οικονομία να πάψει να είναι ουραγός στην κατάταξη της κατηγορίας ΑΕΠ προς χρέος. Τον Μάρτιο, δεν βγήκε ο ΟΔΔΗΧ στις αγορές, όπως προγραμμάτιζε, καθώς τον πρώτο μήνα του πολέμου η αβεβαιότητα «χτυπούσε κόκκινο». Τον Απρίλιο, έγινε η επανέκδοση, άρα δεν περιμένουμε κάτι άλλο. Τον Μάιο; Τον Ιούνιο; Από τη στιγμή που στην αγορά έχουν μετριαστεί οι επιπτώσεις (σ.σ. η απόδοση του ελληνικού δεκαετούς έχει πέσει και πάλι κάτω από το 3,8%), δεν μπορεί να αποκλείσει κανείς ότι θα υπάρξει μία ακόμη έκδοση για να κλείσει το χρηματοδοτικό πρόγραμμα της χρονιάς, που προβλέπει άντληση 8 δισ. ευρώ από τις αγορές.

Δύο είναι τα δεδομένα όπως τα παραθέτουν αρμόδιες πηγές: Πρώτον η Ελλάδα δεν... καίγεται και αυτό το διαμνύει με κάθε τρόπο και σε κάθε τόπο. Με 40 δισ. ευρώ «ταμείο» και δρομολογημένη την πρόωρη αποπληρωμή χρέους 7 δισ. ευρώ μέσα στον Ιούνιο, έχει καταστεί σαφές σε όλους ότι η Ελλάδα δεν καίγεται να δανειστεί.

Και γιατί να το κάνει τότε; Καταρχάς θα το κάνει αν διασφαλιστεί ότι οι συνθήκες στην αγορά θα είναι οι κατάλληλες και ότι οι... πελάτες που θα επενδύσουν στα ελληνικά χαρτιά δεν θα κινδυνέψουν να γράψουν ζημιές με το «καλημέρα» εξαιτίας μιας ξαφνικής αύξησης των επιτοκίων. Έχοντας φτιάξει ξανά ένα πολύ καλό προφίλ, ύστερα

από πολλά χρόνια που ήμασταν στη «μαύρη λίστα», η ικανοποίηση του «πελάτη» είναι πολύ ψηλά στην ιεράρχηση των αναγκών.

Από εκεί και πέρα, οι νέες εκδόσεις επιτρέπουν την αύξηση των πρόωρων αποπληρωμών και ουσιαστικά την έμμεση αναχρηματοδότηση του χρέους, η οποία κρατά ορθότατα και χαμηλότερα το κονδύλι για τους τόκους. Άρα, αν υπάρξει νέα έκδοση, θα γίνουν και περισσότερες πρόωρες αποπληρωμές από τα δρομολογημένα 7 δισ. ευρώ στα δάνεια του πρώτου μνημονίου και το 1 δισ. ευρώ των εντόκων. Τι θα μπει στη λίστα; EFSF ή ένε οι πληροφορίες.

Ένας είναι ο βασικός στόχος: να διασφαλιστεί ότι θα «γράψει» η αναθεωρημένη εκτίμηση για αποκλιμάκωση του χρέους κάτω από 137% του ΑΕΠ εντός του 2026. Είναι το «κλειδί» για να πάψει η χώρα να έχει τη μεγαλύτερη αναλογία χρέους προς ΑΕΠ στην ευρωζώνη.

Κωνσταντίνος Μ. Γεργαντάκης

ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΑ ΑΚΙΝΗΤΑ

ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η Premia Properties διαμορφώνει το μέλλον στην ελληνική αγορά ακινήτων

Η Premia Properties αποτελεί μια διαφοροποιημένη πρόταση στην ελληνική αγορά ακινήτων, διαθέτοντας ένα ευρύ και ποιοτικό χαρτοφυλάκιο, το οποίο μεταξύ άλλων περιλαμβάνει, ξενοδοχεία, logistics, φοιτητικές εστίες, εμπορικά ακίνητα, σχολεία καθώς και βιομηχανικά ακίνητα, όπως οινοποιεία και αμπελώνες. Με έμφαση στη σταθερότητα και την αποτελεσματική αξιοποίηση των κατάλληλων επενδυτικών ευκαιριών, η εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών Premia Properties συνεχίζει με συνέπεια την αναπτυξιακή της πορεία, δημιουργώντας αξία για τους επενδυτές, τους συνεργάτες της και την ελληνική αγορά ακινήτων.

PREMIA

Properties

INVESTING IN REAL ESTATE. INVESTING IN GROWTH.

Λεωφόρος Βασιλίσσης Σοφίας 59, 11521 Αθήνα | 210 6967600 | info@premia.gr | www.premia.gr

ΘΕΜΑ Α' ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

«Η Τειρεσίαι μετασχηματίζεται σε πάροχο ολοκληρωμένων λύσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας, για τη διαχείριση των πιστωτικών κινδύνων, την πρόληψη της απάτης και την υποστήριξη οικονομικών αποφάσεων».

06 ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ

Οι 3 + 2 κλάδοι του Euronext Athens που ανθίστανται στις κρίσεις

08 ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ - ΜΙΚΡΟΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Τα καινούργια χρηματοδοτικά τραπεζικά προϊόντα και το νέο σύμπαν των μικροπιστώσεων

24 ΦΑΚΕΛΟΣ REAL ESTATE

Η δυναμική της αγοράς real estate ως απόρροια των νέων μεγάλων οικιστικών και εμπορικών projects

24

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Α' ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Ηλίας Ξηρουχάκης

Διευθύνων Σύμβουλος, Τειρεσίαι ΑΕ

«Η Τειρεσίαι είναι η πυξίδα για το μέλλον»

περιεχόμενα

τ.481/03-04.2026

32 ~ **ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ**

Τα νέα δεδομένα που διαμορφώνουν τον «χάρτη» στην ελληνική αγορά τηλεπικοινωνιών και ο ρόλος των νέων παρόχων

42 ~ **ΑΦΙΕΡΩΜΑ CYBER SECURITY**

Κυβερνοασφάλεια και επιχειρήσεις στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης

02 ~ **EN APXH**: Το «κλειδί» για τη μείωση της ανατογίας χρέους προς ΑΕΠ

64 ~ **ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ**: Η προειδοποίηση που (θα έπρεπε να) ανησυχεί τις Βρυξέλλες

ΘΕΜΑ Β' ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

«Το real estate παραμένει ένας από τους πιο σταθερούς τρόπους δημιουργίας πλούτου. Ωστόσο, η επιτυχία δεν είναι δεδομένη. Απαιτείται σωστή επιλογή, στρατηγική προσέγγιση και ενεργή διαχείριση».

XRHMA

τεύχος 481 / Μάρτιος-Απρίλιος 2026
τιμή τεύχους 10€ / διμηνιαία έκδοση

ISSN 1105-0470

Πιστοποιημένο Έντυπο
με μοναδικό αριθμό
Μ.Ε.Τ. 240420

Μέλος της ΕΔΙΠΤ

ΕΠΩΝΥΜΙΑ: ETHOS MEDIA ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΗ ΑΕ | ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΙΤΛΟΣ: ETHOS MEDIA ΑΕ
ΕΔΡΑ: Λυσικράτους 64 Γ Κέρκυρας, 176 74 Καλλιθέα
ΑΦΜ: 998038545 | ΔΟΥ: ΚΕΦΟΔΕ ΑΤΤΙΚΗΣ
Αριθμός ΓΕΜΗ: 044774007000
Τ: 210 998 4950 | E: banks-press@ethosmedia.eu

Κωνσταντίνος Ουζούνης
Εκδότης
ouzounis.k@ethosmedia.eu

Γαλάτεια Μπασέα
Νόμιμος Εκπρόσωπος /
Βασικός Μέτοχος
bassea.g@ethosmedia.eu

Κωνσταντίνος Ουζούνης
Διευθυντής Εντύπου
ouzounis.k@ethosmedia.eu

Γιούλη Μουτεβελί
Διοικητική Υποστήριξη
mouteveli.g@ethosmedia.eu

Χρήστος Κώνστας
Διευθυντής Σύνταξης
konstas.c@ethosmedia.eu

Κυρέλα Πέτρου
Αρχισυντάκτρια
petrou.k@ethosmedia.eu

Κωνσταντίνος Μ. Γελαντάλης
Κώστας Παπαγρηγόρης
Συντάκτες
banks-press@ethosmedia.eu

Ράντω Μανώλογλου
Key Account Manager
manologlou.r@ethosmedia.eu

Χριστίνα Κρούλι
Υποδοχή Διαφήμισης
krouli.c@ethosmedia.eu

Λορέτα Μπούρα
Υπεύθυνη Συνδρομών
boura.l@ethosmedia.eu

Έλενα Χαραλάμους
Δημιουργικό
zoegraph@gmx.net

Αμαλία Λούβαρη
Επιμέλεια-Διόρθωση
louvari.a@ethosmedia.eu

Φωτογραφία
Photopress/Θ&Α
Αναγνωστόπουλο
Shutterstock

Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία-
Συσκευασία-Ένθεση
Pressious Αρβανιτιδής Α.Β.Ε.Ε.

Ιδιοκτησία

www.ethos-group.eu
www.virus.com.gr

www.ethosmedia.eu
www.nplconfidential.com

www.banks.com.gr
www.coffeemag.gr

www.insuranceworld.gr
www.ethosevents.eu

Κείμενα και φωτογραφίες που αποστέλλονται για δημοσίευση στο περιοδικό δεν επιστρέφονται και αποτελούν πνευματική ιδιοκτησία της ethosMEDIA SA, η οποία έχει νόμιμο δικαίωμα για κάθε είδους έντυπη ή ηλεκτρονική χρήση τους. Απαγορεύεται αυστηρά η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή μερική, φωτογραφιών και υίλης του περιοδικού και η καθ' οιονδήποτε τρόπο εκμετάλλευσή τους χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη. Η άποψη των συντακτών δεν είναι απαραίτητα άποψη της Διεύθυνσης του περιοδικού.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Β' ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Αλεξάνδρα Παννά

General Manager, Waylink Investment Group Greece

«Ακίνητα, κεφάλαια και διεθνείς συνεργασίες: Το νέο μοντέλο ανάπτυξης»

Intelligence,
not just news.

Επισκεφθείτε τον δικτυακό τόπο για υψηλής αξίας χρηματοοικονομική ενημέρωση

Οι **3+2** κλάδοι του Euronext Athens που ανθίστανται στις κρίσεις

Σε μια περίοδο κατά την οποία στις διεθνείς αγορές κυριαρχεί η αβεβαιότητα, με την ευρωπαϊκή οικονομία να φθίνει περισσότερο και λόγω της ενεργειακής κρίσης και την ΕΚΤ σε στάση αναμονής για ενδεχόμενη αύξηση επιτοκίων, οι διαχειριστές των ξένων επενδυτικών χαρτοφυλακίων παραμένουν εντός παιδιάς για το Euronext Athens. Πρακτικά, οι αναλυτές, αντί για επιφυλακτικότητα, επιλέγουν την αναθεώρηση των τιμών-στόχων και τη διατήρηση των συστάσεων για αγορά σε μετοχές του τραπεζικού κλάδου, αλλά και των κλάδων ενέργειας-κατασκευών/υποδομών. Παράλληλα, στο πλαίσιο του ευρύτερου σχεδιασμού του Euronext για εμπάθυση του ελληνικού χρηματιστηρίου, γίνονται ενέργειες προκειμένου να αναπτυχθούν άλληλοι δύο κλάδοι αιχμής, εκείνοι της ναυτιλίας και της άμυνας.

Σε ό,τι αφορά τον κλάδο-οδηγό της αγοράς, τον τραπεζικό, ξένοι και εγχώριοι οίκοι διακρίνουν μια βαθύτερη αλλαγή στο επενδυτικό αφήγημα, καθώς στο εγχώριο banking έχουν πλέον περάσει από τη φάση της επιβίωσης και της εξυγίανσης σε αυτήν της σταθερής, επαναλαμβανόμενης κερδοφορίας και παραγωγής κεφαλαίου. Και αυτό το νέο καθεστώς αλλιάζει ριζικά τον τρόπο με τον οποίο αποτιμάται ο κλάδος.

Δεν είναι τυχαίο πως για τη Moody's το σύνολο των ελληνικών τραπεζών εμφανίζει ενισχυμένη φερεγγυότητα, αποτέλεσμα της βελτίωσης των ισολογισμών και της ισχυρής παραγωγής κερδών τα τελευταία χρόνια. Αν και εξακολουθούν να υπάρχουν δομικές ιδιαιτερότητες, όπως η υψηλή συμμετοχή των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στα κεφάλαια, η συνολική εικόνα είναι σαφώς βελτιωμένη και πιο ανθεκτική σε εξωτερικούς κραδασμούς.

Αυτό που, επί της ουσίας, έχει αλλιάξει είναι η ίδια η φύση των τραπεζών. Για πρώτη φορά στη δεκαετία, οι εγχώριες τράπεζες καταγράφουν σταθερά διψήφια αποδόσεις ιδίων κεφαλαίων, ισχυρή οργανική δημι-

Το εγχώριο σύστημα δεν προσφέρει μόνο ανάπτυξη, αλλά και σταθερές χρηματικές ροές, κάτι που τις καθιστά ιδιαίτερα ελκυστικές σε ένα περιβάλλον αυξημένων αβεβαιοτήτων.

ουργία κεφαλαίου και σταθερά μεγαλύτερες διανομές στους μετόχους. Είναι κοινός τόπος ότι το αφήγημα της «ανάκαμψης» έχει δώσει τη θέση του σε ένα νέο, πιο ώριμο μοντέλο αποτίμησης, βάσει του οποίου στο επίκεντρο βρίσκεται η ποιότητα των κερδών και η ικανότητα δημιουργίας αξίας.

Πρόσφατα, η Jefferies χαρακτήρισε “pure play” την περίπτωση της Τράπεζας Πειραιώς, υπογραμμίζοντας ότι η μετάβαση από το turnaround story σε ένα πλήρως λειτουργικό

και κερδοφόρο μοντέλο έχει ολοκληρωθεί. Οι αναλυτές του οίκου έχουν δώσει τιμή-στόχο τα 10,30 ευρώ με το σκεπτικό ότι η Πειραιώς δεν αποτιμάται πλέον ως ειδική περίπτωση υψηλού ρίσκου, αλλά ως κανονική τραπεζική επένδυση, με προβλέψιμα έσοδα και σαφή στρατηγική. Αλληλα που επιβεβαιώνεται και από τη Moody's, καθώς και από τη σημαντική βελτίωση στην ποιότητα του ενεργητικού και την ενίσχυση της επαναλαμβανόμενης κερδοφορίας, στοιχεία που στηρίζουν τη συνολική πιστοληπτική εικόνα του κλάδου.

Παράλληλα, και άλλοι οίκοι, όπως HSBC, UBS κ.λπ., λειτουργούν υποστηρικτικά του αφηγήματος, θεωρώντας ότι οι αποτιμήσεις παραμένουν ελκυστικές, ακόμη και μετά το ράλι των τελευταίων ετών. Επίσης, η αύξηση των μερισμάτων και των επαναγορών μετοχών ενισχύει τη συνολική απόδοση για τους επενδυτές. Ουσιαστικά, το εγχώριο σύστημα δεν προσφέρει μόνο ανάπτυξη, αλλά και σταθερές χρηματικές ροές, κάτι που τις καθιστά ιδιαίτερα ελκυστικές σε ένα περιβάλλον αυξημένων αβεβαιότητας. Επενδυτικά/χρηματιστηριακά, στην υπεραπόδοση του Δείκτη Τραπεζών έναντι του EuroStoxx Banks, για το 2026, αποτυπώνεται ακριβώς αυτή η long στάση των επενδυτικών οίκων.

Στο monitoring τοποθετούνται και οι κλάδοι ενέργειας και κατασκευών/υποδομών, με το Big Greek Energy Play να είναι αυτήν την περίοδο από τα πιο «καυτά» στην ευρωπαϊκή αγορά. Η επικείμενη αύξηση ύψους 4 δισ. ευρώ από τη ΔΕΗ (Ομίλος PPC), διαδικασία που εκτιμάται πως θα ξεπεράσει κάθε προηγούμενο, όπως συμπληρωματικά η ΑΜΚ 1 δισ. από τον ΑΔΜΗΕ, έχουν καταστήσει τον κλάδο "talk of the town" από Νέα Υόρκη μέχρι Φραγκφούρτη και Λονδίνο.

Ειδικότερα για τη ΔΕΗ, σύμφωνα με όσα έχει αναφέρει η Διοίκηση στους αναλυτές, έως το τέλος Μαΐου θα έχουν καταλήξει οι διαπραγματεύσεις που είναι σε εξέλιξη με κορυφαίους παρόχους υπερκλίμακας για την πρώτη φάση ανάπτυξης data center –ισχύος 300 MW– στην περιοχή της Κοζάνης. Στα 2,4 δισ. ανέρχεται το εκτιμώμενο ύψος της επένδυσης. Σε ό,τι αφορά τον ΑΔΜΗΕ, η παρουσία και μόνο των Morgan Stanley και Goldman Sachs στο σχήμα αναδόχων καταδεικνύει τη σπουδαιότητα του εγχειρήματος.

Με αιχμή τον κλάδο παραχωρήσεων, η Santander προχώρησε σε νέα αναθεώρηση της τιμής-στόχου για τη μετοχή της ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ,

Για πρώτη φορά στη δεκαπενταετία, οι εγχώριες τράπεζες καταγράφουν σταθερά διψήφιες αποδόσεις ιδίων κεφαλαίων, ισχυρή οργανική δημιουργία κεφαλαίου και σταθερά μεγαλύτερες διανομές στους μετόχους.

στα 53 από τα 49 ευρώ. Σύμφωνα με τους αναλυτές του οίκου, οι παραχωρήσεις αποτελούν τον βασικό μοχλό δημιουργίας αξίας για τον όμιλο, αντιπροσωπεύοντας περίπου το 53% της εύλογης αξίας των ιδίων κεφαλαίων και το 75% της συνολικής επιχειρηματικής αξίας του ομίλου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην αυξανόμενη μερισματική δυναμική των βασικών παραχωρήσεων και στην ταχεία απομόχλευση σε επίπεδο μητρικής. Κι αυτό δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος του δανεισμού είναι χωρίς αναγωγή (non-recourse) και συνδέεται με τα ίδια τα έργα.

Θετική αξιολόγηση λαμβάνει και η δραστηριότητα της κατασκευής, η οποία στηρίζεται σε ιστορικά υψηλό ανεκτέλεστο έργο και ισχυρά περιθώρια κερδοφορίας, με το pipeline νέων παραχωρήσεων, όπως ο ΒΟΑΚ, να ενισχύει το μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό αφήγημα του ομίλου ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ. Είναι άλλωστε γνωστό πως στο project του ΒΟΑΚ έχουν ενταχθεί και οι ΜΕΤΚΑ και ΑΚΤΟΡ.

Την ίδια ώρα, σε διαδικασία ανακοίνωσης του αναδόχου σχήματος είναι το σημαντικό έργο επέκτασης του ΔΑΑ «Ελευθέριος Βενιζέλος», αρχικού προϋπολογισμού 1,3 δισ. ευρώ. Η σχεδιαζόμενη εισαγωγή της ΜΕΤΚΑ στο Euronext Athens (μέσα 2027;) θα συμβάλει στην περαιτέρω εμβάθυνση του κλάδου.

Ήδη, πάντως, το 2026, φαίνεται πως οι υψηλές επιδόσεις του 2025 θα μπορέσουν να επανα-

ληφθούν και με προοπτική περαιτέρω αυξήσεων, καθώς η ΜΕΤΚΑ και ο όμιλος Metlen ανέλαβαν σημαντικά νέα έργα. Στο πλαίσιο αυτό, το ανεκτέλεστο υπόλοιπο ανέρχεται πλέον σε 2 δισ. ευρώ, σημειώνοντας σημαντική αύξηση κατά 122% σε σχέση με το 2023, όταν δεν ξεπερνούσε τα 900 εκατ. ευρώ.

Παράλληλα, στις προτεραιότητες του Στεφάν Μπουζνά είναι η προσέλευση των Greeks του Shipping, με τον επικεφαλής του Euronext να αναφέρεται ξανά στη συγκεκριμένη στόχευση, κατά τη διάρκεια της πρόσφατης επίσκεψής του στη χώρα. Ο επικεφαλής του ευρωπαϊκού χρηματιστηριακού ομίλου, ο οποίος πλέον ελέγχει το ελληνικό χρηματιστήριο, εμφανίστηκε βέβαιος ότι οι ελληνικές ναυτιλιακές εταιρείες θα αρχίσουν σταδιακά να εισάγουν τις μετοχές τους στην Αθήνα, εξηγώντας ότι βρίσκεται σε εξέλιξη ένας διαρκής διάλογος για την ανάπτυξη ενός οικοσυστήματος που θα καταστήσει την εγχώρια αγορά βαθύτερη, μεγαλύτερη και πιο ορατή στους διεθνείς επενδυτές.

«Είμαστε σ' ένα οικοσύστημα όπου αναπτύσσουμε τον διάλογο με όλες τις ναυτιλιακές εταιρείες, ώστε να εισαχθούν στο "σπίτι" τους», διαβεβαίωσε ο επικεφαλής του Euronext, εξηγώντας ότι, αν και θα απαιτηθεί χρόνος, είναι σίγουρος ότι θα διορθωθεί η κατάσταση.

Σε ανάλογη κατεύθυνση κινούνται και οι πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος του ευρύτερα εννοούμενου αμυντικού κλάδου. Ήδη, ο Ευάγγελος Μυτιληναίος και ο Χριστιάν Χατζημηνάς επιχειρούν να εκμεταλλευτούν τη συγκυρία της υπογραφής της ανανέωσης της Αμυντικής Συμφωνίας Ελλάδας - Γαλλίας προκειμένου να πιέσουν για διεύρυνση και εμβάθυνση των συνεργασιών με γαλλικές εταιρείες, και ιδιαίτερα με την KNDS και τη Naval.

Τόσο ο Ευάγγελος Μυτιληναίος όσο και ο Χριστιάν Χατζημηνάς εστίασαν στην ανάγκη εδραίωσης βιώσιμων συνεργασιών μεταξύ των ελληνικών και γαλλικών επιχειρήσεων στον τομέα της άμυνας, που ενισχύονται από τις διμερείς πολιτικές σχέσεις και το πλαίσιο, χωρίς όμως να περιορίζονται σε αυτό, αλλά εκτείνονται και σε ευρύτερα projects, διασφαλίζοντας έτσι τη βιωσιμότητα και την αμφίδρομη μεταφορά τεχνολογίας.

Θα έχει και επενδυτικό/χρηματιστηριακό «αποτύπωμα» αυτή η στροφή προς το defence; Παράγοντες της αγοράς το θεωρούν δεδομένο. ● ● ●

[αφιέρωμα]

Τα καινούργια χρηματοδοτικά τραπεζικά προϊόντα και το νέο σύμπαν των μικροπιστώσεων

Του **Κώστα Παπαγρηγόρη**

Παρά τη σημαντική βελτίωση των συνθηκών τραπεζικής χρηματοδότησης, τα τελευταία χρόνια, οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα –ιδίως οι μικρομεσαίες– εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές χρηματοδοτικές δυσχέρειες σε σύγκριση με τις αντίστοιχες επιχειρήσεις των υπόλοιπων χωρών της περιφέρειας της ευρωζώνης.

Η πρόσβαση των επιχειρήσεων σε εξωτερική χρηματοδότηση αποτελεί βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση επενδύσεων, την ενίσχυση της παραγωγικής δυναμικότητας και, ευρύτερα, τη μεγέθυνση της οικονομίας.

Την ώρα που το κόστος δανεισμού μετά το 2022 καταγράφει μια σαφή τάση σύγκλισης με τις χώρες της περιφέρειας, η οποία κορυφώνεται το 2025, όταν το κόστος δανεισμού σχεδόν εξισώνεται, τα ποσοστά απόρριψης αιτήσεων δανεισμού καθώς και οι συνολικοί δείκτες χρηματοδοτικών εμποδίων παραμένουν συστηματικά υψηλότερα, παρά την εμφανή αποκλιμάκωσή τους από το 2023 και μετά.

Ιδιαίτερα εκτεθειμένες παραμένουν οι πολύ μικρές και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, εξέλιξη με μεγάλη σημασία για την ελληνική οικονομία, καθώς οι κατηγορίες αυτές αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων και στηρίζουν το μεγαλύτερο μέρος της απασχόλησης και της προστιθέμενης αξίας.

Σύμφωνα με υψηλόβαθμες τραπεζικές πηγές, βασικοί παράγοντες που συνδέονται με την εμφάνιση χρηματοδοτικών εμποδίων είναι:

- Το μικρό μέγεθος της επιχείρησης
- Η επιδείνωση του κύκλου εργασιών
- Η ασθενής κεφαλαιακή βάση
- Το βεβαρημένο πιστωτικό ιστορικό
- Η χαμηλή προθυμία των τραπεζών να αναλάβουν πιστωτικό κίνδυνο

Παρά τη βελτίωση της διαθεσιμότητας δανειακών κεφαλαίων και την εξάλειψη του τραπεζικού χρηματοδοτικού κενού, κατά την τελευταία διετία, η περαιτέρω άμβλυση των χρηματοδοτικών περιορισμών αναδεικνύεται σε κρίσιμη προϋπόθεση για την ενίσχυση των επενδύσεων, της παραγωγικότητας και της αναπτυξιακής δυναμικής της ελληνικής οικονομίας, ιδίως όσον αφορά καινοτόμες επιχειρήσεις που επενδύουν σε τεχνολογίες αιχμής και σε άυλο κεφάλαιο, χωρίς να διαθέτουν επαρκείς εξασφαλίσεις.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι απαραίτητες παρεμβάσεις πολιτικής που αφορούν την ενίσχυση του ανταγωνισμού στο τραπεζικό σύστημα και την ανάπτυξη εναλλακτικών μη τραπεζικών πηγών χρηματοδότησης για μικρές επιχειρήσεις, ώστε να διευρυνθεί η πρόσβαση των επιχειρήσεων σε εξωτερική χρηματοδότηση.

Τι λέει η Τράπεζα της Ελλάδος

Όπως αναφέρεται στην ετήσια έκθεση του διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, το 2025, αυξήθηκε κατά 25% το ποσοστό των επιχειρήσεων που αιτήθηκαν τραπεζικό δάνειο. Επικαιροποιώντας τα αποτελέσματα της έρευνας SAFE (Survey on the Access to Finance of Enterprises), σημειώνεται ότι μεταξύ των επιχειρήσεων που υπέβαλαν αίτημα για τραπεζικό δανεισμό πέτυχε:

- αυξήθηκε το ποσοστό εκείνων που ανέφεραν απόρριψη του αιτήματός τους (19%, έναντι 16% το 2024: Β), ενώ

- υποχώρησε, αλλά διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα, το ποσοστό των αιτήσεων που ικανοποιήθηκαν πλήρως ή κατά το μεγαλύτερο μέρος τους (47%, έναντι 59% το 2024).

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα ανέφεραν, στη διάρκεια του 2025, αύξηση της διαθεσιμότητας τραπεζικών δανείων, την οποία αποδίδουν στον υποστηρικτικό ρόλο τόσο της προθυμίας των τραπεζών να χορηγήσουν πιστώσεις όσο και των παραγόντων που σχετίζονται με τη φερεγγυότητα της επιχείρησης. Ταυτόχρονα, καταγράφεται ότι η επίδραση του οικονομικού περιβάλλοντος ήταν συνολικά ουδέτερη.

Επιπροσθέτως, στην Ελλάδα παρατηρήθηκε αύξηση της ζήτησης για δάνεια τακτής λήξης. Όσον αφορά τους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα συνέχισαν να αναφέρουν μείωση των τραπεζικών επιτοκίων δανεισμού, που αντανακλούν την άμεση μετακύλιση των πρόσφατων μειώσεων των επιτοκίων από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, αλλά υπέδειξαν αύξηση για τις λοιπές χρεώσεις, τέλη και προμήθειες.

Αντίθετα, στην ευρωζώνη, καταγράφηκε αύξηση των επιτοκίων και ταυτόχρονη άνοδος για τις λοιπές χρεώσεις, τέλη και προμήθειες επί των τραπεζικών πιστώσεων.

Μεγαλύτερη από ποτέ η ανάγκη ρευστότητας

Στο σημερινό ανταγωνιστικό επιχειρηματικό περιβάλλον, η ανάγκη για ρευστότητα και

επενδυτικά κεφάλαια είναι μεγαλύτερη από ποτέ, ιδιαίτερα για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

Οι ελληνικές επιχειρήσεις καλούνται να διαχειριστούν σημαντικές προκλήσεις, γι' αυτό και η πρόσβαση σε κατάλληλη και ευνοϊκή χρηματοδότηση είναι εξαιρετικά σημαντική τόσο για τη συνέχιση της λειτουργίας τους όσο και για την υλοποίηση επενδύσεων σε τομείς όπως η έρευνα και ανάπτυξη, η καινοτομία, η ανάπτυξη δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ο πράσινος και ο ψηφιακός μετασχηματισμός, καθώς και η ανάληψη εξαγωγικής δραστηριότητας.

Οι ελληνικές τράπεζες (Εθνική, Πειραιώς, Eurobank, Alpha Bank) προσφέρουν χρηματοδοτικά προγράμματα για ΜμΕ, με έμφαση στα συγχρηματοδοτούμενα δάνεια του ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ (επενδυτικά και κεφάλαιο κίνησης) και του ΕΣΠΑ 2021-2027. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν ευνοϊκούς όρους, με 40% άτοκο κεφάλαιο και χαμηλά επιτόκια για επενδύσεις ψηφιακής/πράσινης αναβάθμισης.

Τα κύρια Προγράμματα Χρηματοδότησης ΜμΕ για την περίοδο 2025-2026 είναι:

- ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ (Ταμείο Εγγυοδοσίας): Πρόκειται για το βασικό πρόγραμμα σε συνεργασία με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (HDB). Παρέχει δάνεια με 40% άτοκο κεφάλαιο (από την HDB) και 60% δάνειο με ευνοϊκό επιτόκιο από την τράπεζα, για κεφάλαιο κίνησης ή επενδυτικά σχέδια.
- Δάνεια Ψηφιακής/Πράσινης Αναβάθμισης: Στοχευμένα προγράμματα για μικρομεσαίες επιχειρήσεις που επιδιώκουν ψηφιοποίηση ή επενδύσεις σε πράσινη ενέργεια, με μερική επιδότηση επιτοκίου.
- ΕΣΠΑ 2021-2027: Δράσεις που επιδοτούν μέρος της επένδυσης, οι οποίες συχνά συνδυάζονται με τραπεζικό δανεισμό.

Ειδικότερα το Ταμείο Εγγυοδοσίας ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ διακρίνεται σε δύο υποπρογράμματα/υποταμεία ανάλογα με τα χαρακτηριστικά των επιλέξιμων επιχειρήσεων:

1. Υποταμείο «Γενική Επιχειρηματικότητα» για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και

2.

Υποταμείο «Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων» για πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις με λιγότερα από 5 χρόνια λειτουργίας

Τα δάνεια του Υποταμείου «Γενική Επιχειρηματικότητα» είναι εγγυημένα από το Ταμείο Εγγυοδοσίας σε ποσοστό 70%, ενώ τα δάνεια του Υποταμείου «Επιχειρηματικότητα Νεοσύστατων Επιχειρήσεων» είναι εγγυημένα σε ποσοστό 80%.

Το Ταμείο Εγγυοδοσίας ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ παρέχει εξαιρετικά ευνοϊκούς όρους χρηματοδότησης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, με στόχο τη βελτίωση της ρευστότητας και την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων. Μέσω του προγράμματος, οι επιχειρήσεις μπορούν να λάβουν:

- Κεφάλαια κίνησης ειδικού σκοπού από 10.000 έως 500.000 ευρώ, διάρκειας από 2 έως 5 έτη, ανάλογα με τη μορφή χρηματοδότησης, για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών ή
- Χρηματοδότηση έως 10 εκατ. ευρώ, διάρκειας από 5 έως και 12 έτη για την υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων.

Ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα του προγράμματος είναι ότι οι χρηματοδοτήσεις παρέχονται χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις δεν χρειάζεται να διαθέσουν περιουσιακά στοιχεία ως εγγύηση, κάτι που διευκολύνει ιδιαίτερα τις μικρές επιχειρήσεις, που ίσως δεν έχουν τέτοιες δυνατότητες.

Ένα ακόμη βασικό πλεονέκτημα του προγράμματος είναι το χαμηλό επιτόκιο, λόγω της παροχής της εγγύησης της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, η οποία μπορεί να καλύπτει έως και το 80% της χρηματοδότησης. Επιπλέον, οι επιχειρήσεις επωφεληθούνται από επιδοτούμενο επιτόκιο έως 3% για τα πρώτα δύο χρόνια της δανειακής σύμβασης, με αποτέλεσμα να διευκολύνεται η πρόσβαση σε κεφάλαια με μειωμένο κόστος δανεισμού. Τρία είναι τα βήματα για να αποκτήσει μια μικρομεσαία επιχείρηση χρηματοδότηση:

1.

Έλεγχος Επιλεξιμότητας: Αφορά πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες

επιχειρήσεις (έως 250 εργαζομένους) που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα.

2.

Αίτηση μέσω HDB: Η αίτηση γίνεται συνήθως ηλεκτρονικά μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) ή της πλατφόρμας της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας.

3.

Επιλογή Τράπεζας: Μετά την έγκριση από την HDB, η επιχείρηση προσκομίζει τα δικαιολογητικά στην τράπεζα (π.χ. Εθνική, Πειραιώς, Eurobank) για την τελική εκταμίευση.

ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ: Νέος κύκλος αιτήσεων με δάνεια έως 8 εκατ. ευρώ για μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Την ίδια στιγμή, ο τέταρτος κύκλος του Ταμείου Δανείων ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ βρίσκεται ήδη σε ισχύ, ενισχύοντας τη ροή κεφαλαίων προς την πραγματική οικονομία. Η διαδικασία υποβολής αιτήσεων τίθεται πλέον σε λειτουργία μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας Know Your Customer της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, καθώς και μέσω του Ολοκληρωμένου

Ο στρατηγικός σύμμαχος της ελληνικής επιχειρηματικότητας

Η πρόσβαση σε ευέλικτα χρηματοδοτικά εργαλεία αποτελεί το «κλειδί» για τη βιωσιμότητα και την εξωστρέφεια των ελληνικών επιχειρήσεων. Η **Εθνική Τράπεζα**, επιβεβαιώνοντας τον ρόλο της στην ουσιαστική στήριξη της οικονομίας, προσφέρει σήμερα μια ολοκληρωμένη γκάμα προϊόντων που καλύπτουν όλο το φάσμα των χρηματοοικονομικών αναγκών, από τους μεγάλους ομίλους με διεθνή παρουσία έως τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Εξειδικευμένες λύσεις για μεγάλες επιχειρήσεις

Το **Corporate & Investment Banking** της Εθνικής Τράπεζας εξυπηρετεί επιχειρήσεις, οργανισμούς και κοινοπραξίες επιχειρήσεων με ετήσιο κύκλο εργασιών **άνω των 5 εκατ. ευρώ**. Προσφέρει ολοκληρωμένες λύσεις, με ευρεία παλέτα χρηματοδοτικών εργαλείων και πρόσθετων υπηρεσιών, που ικανοποιούν το σύνολο των χρηματοοικονομικών αναγκών της επιχείρησης:

- Όλα τα είδη **εταιρικής τραπεζικής χρηματοδότησης** για βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο δανεισμό.
- **Εγγυοδοτικά, χρηματοδοτικά και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα** σε συνεργασία με διεθνείς και εθνικούς φορείς: Πρόγραμμα χρηματοδοτήσεων "InvestEU - RRF GR Sustainability", NBG LRS Enhanced Support for Mid-caps, ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ κ.ά.
- Χρηματοδοτικές λύσεις μέσω **Leasing** ή και **Factoring**
- Υπηρεσίες **επενδυτικής τραπεζικής** (ομολογιακές εκδόσεις, εισαγωγές στο Χρη-

ματιστήριο, εξαγορές-συγχωνεύσεις, συμβουλευτική κ.ά.).

Στο πλευρό των εταιρικών πελατών βρίσκονται οι **Επιχειρηματικοί Σύμβουλοι (RMs)**, που συνδυάζουν τη βαθιά γνώση των κλάδων, την εμπειρία και την τεχνογνωσία με την υψηλού επιπέδου υποστήριξη και συμβουλευτική. Η προσωποποιημένη εξυπηρέτηση ενισχύεται περαιτέρω με τους Corporate Transaction Banking Officers για μη χρηματοδοτικές λύσεις και τους CSU Managers που εξυπηρετούν τους εταιρικούς πελάτες στα Επιχειρηματικά Καταστήματα.

Ενίσχυση της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας

Αναγνωρίζοντας τη δυναμική και τη σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η Εθνική Τράπεζα στηρίζει έμπρακτα την ανάπτυξή τους μέσω του **Business Banking**, ενός ολοκληρωμένου πλαισίου υπηρεσιών που καλύπτει συνολικά τις ανάγκες τους. Μέσα από ένα συμβουλευτικό και εξωστρεφές μοντέλο εξυπηρέτησης με επίκεντρο την επιχείρηση, η Τράπεζα συμβάλλει ενεργά στη βιώσιμη εξέλιξή τους, υποστηρίζοντας την προσαρμογή τους στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή και στις νέες προκλήσεις της αγοράς. Σε αυτό το πλαίσιο, ο **Επαγγελματικός Σύμβουλος Business Banking** λειτουργεί ως «πυξίδα», μεταφράζοντας τις απαιτήσεις του περιβάλλοντος σε βήματα που οδηγούν στην ανάπτυξη. Με προσωποποιημένη εξυπηρέτηση και ουσιαστική κατανόηση των αναγκών των επιχειρήσεων, συμβάλλει στη

διαμόρφωση εξατομικευμένων χρηματοδοτικών λύσεων.

Το Business Banking της Εθνικής λειτουργεί ως μια σταθερή δύναμη στήριξης και ανάπτυξης των επιχειρήσεων, προσφέροντας τα κατάλληλα εργαλεία χρηματοδότησης:

- **Ενίσχυση ρευστότητας:** Δυνατότητα χορήγησης Ορίων ή/και Εφάπαξ Κεφαλαίων Κίνησης, Επιχειρηματικών Overdraft καθώς και εξειδικευμένων λύσεων χρηματοδότησης προσαρμοσμένων στο συναλλακτικό κύκλωμα των επιχειρήσεων, όπως POS Financing, Προεξόφληση Επιταγών κ.ά.
- **Χρηματοδότηση αναπτυξιακών σχεδίων** μέσω προγραμμάτων με προνομιακούς όρους σε συνεργασία με φορείς για εγγυοδοτικά και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, όπως το ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ και το InvestEU, καθώς και χρηματοδοτικές λύσεις παγίων από διαθέσιμα προγράμματα της Τράπεζας.
- **Ειδικά χρηματοδοτικά προϊόντα:** leasing, factoring, trade finance, χορήγηση Εγγυητικών Επιστολών.

Γιατί να επιλέξετε την Εθνική Τράπεζα

Η επιλογή χρηματοδοτικού εταίρου βασίζεται στη σχέση εμπιστοσύνης και την τεχνογνωσία. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τράπεζα παρέχει:

Εξειδικευμένη υποστήριξη: Κάθε επιχείρηση έχει τον δικό της RM που κατανοεί τις ιδιαιτερότητες του κλάδου της.

Ευελιξία: Δυνατότητα προσφοράς λύσεων προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες ανάγκες της επιχείρησης.

Ολιστική προσέγγιση: Συνδυασμός χρηματοδοτήσεων με ασφαλιστικά προϊόντα και σύγχρονες ψηφιακές υπηρεσίες για την πλήρη κάλυψη των αναγκών της επιχείρησης.

Το μέλλον της ελληνικής επιχειρηματικότητας περνά μέσα από τον εκσυγχρονισμό και τις επενδύσεις. Σε αυτή τη διαδρομή, η Εθνική Τράπεζα παραμένει ο αξιόπιστος συνεργάτης κάθε επιχειρηματία που οραματίζεται το επόμενο βήμα του.

Περισσότερα στο www.nbg.gr ● ● ●

Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων.

Η νέα αυτή φάση συνεπάγεται σημαντική ενίσχυση του συνολικού διαθέσιμου χαρτοφυλακίου δανείων, το οποίο εκτιμάται ότι θα υπερβεί το 1,2 δισ. ευρώ, επιβεβαιώνοντας τη ζήτηση που καταγράφεται από την αγορά. Το Ταμείο συνεχίζει να παρέχει δανειακή στήριξη μέσα από δύο βασικούς άξονες, προσαρμοσμένους στις ανάγκες των επιχειρήσεων.

Το πρώτο υποπρόγραμμα αφορά δάνεια επενδυτικού χαρακτήρα, τα οποία κυμαίνονται από 20.000 έως 8.000.000 ευρώ, με διάρκεια αποπληρωμής από 60 έως 144 μήνες και δυνατότητα περιόδου χάριτος έως δύο έτη.

Το δεύτερο υποπρόγραμμα καλύπτει ανάγκες κεφαλαίου κίνησης ειδικού σκοπού, με ποσά από 10.000 έως 500.000 ευρώ, διάρκεια από 24 έως 60 μήνες και περίοδο χάριτος έως 12 μήνες.

Κίνητρα και διευκολύνσεις για τις επιχειρήσεις

Οι επιχειρήσεις που είναι φορολογικά και ασφαλιστικά ενήμερες μπορούν να αξιοποιήσουν μια σειρά σημαντικών πλεονεκτημάτων. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η άτοκη χρηματοδότηση για το 40% κάθε δανείου μέσω πόρων του Ταμείου, καθώς και επιδότηση επιτοκίου έως 3% για τα δύο πρώτα χρόνια.

Παράλληλα, οι απαιτούμενες εξασφαλίσεις παραμένουν περιορισμένες, με το ανώτατο ύψος εμπράγματων εγγυήσεων να μην ξεπερνά το 100% του κεφαλαίου, ενώ παρέχεται και δυνατότητα πρόωρης αποπληρωμής χωρίς επιβαρύνσεις.

Οι επιχειρήσεις αποκτούν επίσης δωρεάν πρόσβαση στην πλατφόρμα ESG Tracker της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, ενισχύοντας τη συμμόρφωση με τα σύγχρονα πρότυπα βιωσιμότητας.

Η πλήρης απορρόφηση των πόρων κατά τον προηγούμενο κύκλο του προγράμματος αποτυπώνει την αυξημένη ανάγκη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για ρευστότητα και επενδυτική στήριξη.

Μέχρι σήμερα, μέσω του ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ έχουν ήδη διατεθεί δάνεια που υπερβαίνουν τα 2,4 δισ. ευρώ, γεγονός που αναδεικνύει τον καθοριστικό ρόλο του εργαλείου στην ενίσχυση της

Οι ελληνικές επιχειρήσεις καθούνται να διαχειριστούν σημαντικές προκλήσεις, γι' αυτό και η πρόσβαση σε κατάλληλη και ευνοϊκή χρηματοδότηση είναι εξαιρετικά σημαντική τόσο για τη συνέχιση της λειτουργίας τους όσο και για την υλοποίηση επενδύσεων.

επιχειρηματικότητας.

Η νέα φάση του προγράμματος φιλοδοξεί να ενισχύσει περαιτέρω τις επενδύσεις, να διευρύνει την πρόσβαση των επιχειρήσεων στο τραπεζικό σύστημα και να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η συνέχιση και ενίσχυση του προγράμματος εντάσσεται στη συνολική αναπτυξιακή στρατηγική για την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας και τη στήριξη της επιχειρηματικότητας με κοινωνικό αποτύπωμα.

Παράλληλα, η αύξηση του προϋπολογισμού αντανακλά την εμπιστοσύνη της αγοράς προς τα χρηματοδοτικά εργαλεία της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας.

Με συνολικό χαρτοφυλάκιο ενεργών χρηματοδοτήσεων που προσεγγίζει τα 4,4 δισ. ευρώ, η τράπεζα συνεχίζει να λειτουργεί ως βασικός πυλώνας ενίσχυσης της ρευστότητας, υποστηρίζοντας τις επιχειρήσεις σε όλα τα στάδια ανάπτυξης και ενισχύοντας την ανταγωνιστι-

κότητά τους.

Η πρόσβαση στο πρόγραμμα πραγματοποιείται μέσω της πλατφόρμας KYC, όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μπορούν να υποβάλουν τις αιτήσεις τους και να ενημερωθούν για τις διαθέσιμες επιλογές χρηματοδότησης.

Μικροπιστώσεις: Το νέο «καύσιμο» για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις

Σε μια περίοδο στην οποία η πρόσβαση στη χρηματοδότηση εξακολουθεί να αποτελεί βασικό εμπόδιο για χιλιάδες μικρές επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες, ο θεσμός των μικροπιστώσεων στην Ελλάδα αρχίζει να αποκτά ουσιαστικό αποτύπωμα. Από μια έννοια που για χρόνια παρέμενε περισσότερο θεωρητική, το microfinance περνά πλέον σε φάση λειτουργικής ωρίμανσης, διεκδικώντας ρόλο-«κλειδί» στη χρηματοδότηση της πολύ μικρής επιχειρηματικότητας.

Πρόκειται για ένα μοντέλο που απευθύνεται κυρίως σε επιχειρήσεις που παραδοσιακά βρίσκονταν εκτός τραπεζικού συστήματος. Μικρά δάνεια, συνήθως από 3.000 έως 25.000 ευρώ, χωρίς εμπράγματα εξασφαλίσεις, με ευέλικτους όρους και σημαντική συνοδευτική υποστήριξη, δημιουργούν ένα νέο χρηματοδοτικό κανάλι για επαγγελματίες που είτε δεν πληρούν τα αυστηρά τραπεζικά κριτήρια είτε χρειάζονται μικρότερα κεφάλαια για να ξεκινήσουν ή να επεκτείνουν τη δραστηριότητά τους.

Η συγκυρία δεν είναι τυχαία. Η ελληνική οικονομία εισέρχεται σε μια φάση στην οποία η ανάπτυξη καλείται να «πατήσει» περισσότερο στη μικρή κλίμακα, στις τοπικές επιχειρήσεις και στην επιχειρηματικότητα πρώτης γενιάς. Σε αυτό το περιβάλλον, η δυνατότητα χρηματοδότησης χωρίς υποθήκες ή ισχυρό πιστωτικό ιστορικό αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

Το νέο οικοσύστημα μικροχρηματοδοτήσεων

Σήμερα, πέντε είναι τα αδειοδοτημένα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά: TMEΔE Microfinance Solutions, MicroSmart, AFI Microfinance, Elgre και Creditcor. Η λειτουργία τους εποπτεύεται από την Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία έχει θέσει το θεσμικό πλαίσιο για την ανάπτυξη του κλάδου.

Παρότι η αγορά βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο, τα πρώτα στοιχεία δείχνουν ότι η ζήτηση είναι υπαρκτή και αυξανόμενη. Οι μικροπιστώσεις έρχονται να καλύψουν ένα κενό μεταξύ της τραπεζικής χρηματοδότησης και της αυτοχρηματοδότησης, προσφέροντας ένα ενδιάμεσο εργαλείο με σαφή αναπτυξιακό προσανατολισμό.

Καθοριστικό ρόλο στην επιτάχυνση της αγοράς παίζει το Ταμείο Μικροπιστώσεων που διαχειρίζεται η Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα (HDB). Με συνολικό προϋπολογισμό 80 εκατ. ευρώ, το Ταμείο εισάγει ένα κρίσιμο στοιχείο: την άτοκη συγχρηματοδότηση. Συγκεκριμένα, καλύπτει το 60% του δανείου για τη γενική επιχειρηματικότητα και έως το 75% για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα, μειώνοντας σημαντικά το τελικό κόστος για τον δανειολήπτη.

Η παρέμβαση αυτή λειτουργεί πολλαπλασιαστικά. Όχι μόνο αυξάνει τη διαθεσιμότητα κεφαλαίων, αλλά και καθιστά τα δάνεια

πιο προσιτά, σε μια περίοδο στην οποία το κόστος χρήματος παραμένει υψηλό σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

Ποιοι έχουν πρόσβαση

Το βασικό κοινό στο οποίο απευθύνονται οι μικροπιστώσεις είναι οι πολύ μικρές επιχειρήσεις: σχήματα με έως 10 εργαζομένους και ετήσιο κύκλο εργασιών έως 900.000 ευρώ. Πρόκειται για τη συντριπτική πλειονότητα της ελληνικής επιχειρηματικότητας, η οποία συχνά αντιμετωπίζει δυσκολίες πρόσβασης σε τραπεζικό δανεισμό.

Η χρηματοδότηση μπορεί να καλύψει ένα ευρύ φάσμα αναγκών: από κεφάλαιο κίνησης και αγορά εξοπλισμού μέχρι ψηφιακές επενδύσεις, ανακαινίσεις και προμήθεια πρώτων υλών. Το κρίσιμο στοιχείο είναι ότι δεν απαιτούνται εμπράγματα εξασφαλίσεις, γεγονός που μειώνει δραστικά το «κατώφλι εισόδου».

Παράλληλα, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη γυναικεία και νεανική επιχειρηματικότητα. Το Ταμείο προβλέπει ότι περίπου 1.100 από τις 3.300 επιχειρήσεις που θα χρηματοδοτηθούν θα ανήκουν σε γυναίκες, ενισχύοντας την προσπάθεια για μεγαλύτερη συμμετοχή τους στην οικονομική δραστηριότητα.

Όροι και χαρακτηριστικά των δανείων

Τα δάνεια που χορηγούνται μέσω των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που τα διαφοροποιούν από τον παραδοσιακό τραπεζικό δανεισμό.

Το ύψος τους κυμαίνεται από 3.000 έως 25.000 ευρώ, με διάρκεια αποπληρωμής από 12 έως 96 μήνες. Προβλέπεται δυνατότητα περιόδου χάριτος έως έξι μήνες, ενώ παρέχεται και η ευχέρεια πρόωρης αποπληρωμής χωρίς επιπλέον επιβαρύνσεις.

Το επιτόκιο διαμορφώνεται σε ανταγωνιστικά επίπεδα, ιδίως όταν συνδυάζεται με την άτοκη συμμετοχή του Ταμείου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το τελικό επιτόκιο μπορεί να κινηθεί κοντά ή και κάτω από το 4%, επίπεδο ιδιαίτερα ελκυστικό για μικρές επιχειρήσεις που δεν έχουν πρόσβαση σε φθηνή τραπεζική χρηματοδότηση.

Ωστόσο, το σημαντικότερο στοιχείο δεν είναι μόνο το κόστος. Είναι η συνοδευτική υποστήριξη που παρέχεται στους δανειολήπτες: συμβουλευτική, καθοδήγηση και βασική χρηματοοικονομική εκπαίδευση. Με αυτόν τον

τρόπο, οι μικροπιστώσεις λειτουργούν όχι μόνο ως εργαλείο χρηματοδότησης, αλλά και ως μηχανισμός ενίσχυσης της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων.

Η εμπειρία της αγοράς

Τα πρώτα δείγματα από τη λειτουργία των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων επιβεβαιώνουν τη δυναμική του θεσμού. Η TMEΔE Microfinance Solutions, για παράδειγμα, έχει ήδη εγκρίνει περισσότερα από 560 δάνεια, εκταμιεύοντας πάνω από 10,5 εκατ. ευρώ σε περισσότερους από 500 επαγγελματίες και μικρές επιχειρήσεις. Η ζήτηση ενισχύθηκε περαιτέρω με την ενεργοποίηση του Ταμείου Μικροπιστώσεων. Μέσα στις πρώτες 15 ημέρες λειτουργίας του, κατατέθηκαν σχεδόν 200 αιτήσεις μόνο στην πλατφόρμα της εταιρείας, γεγονός που αποτυπώνει το μέγεθος της ανάγκης για μικρή κλίμακα χρηματοδότηση.

Ο κ. Μακέδος υπογραμμίζει ότι η TMEΔE Microfinance Solutions, αξιοποιώντας δυναμικά και το νέο Ταμείο Μικροπιστώσεων ΤΕΠΙΧ III, απευθύνεται στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις του τεχνικού κόσμου, με την ενίσχυσή τους να συνδέεται με έναν ευρύτερο εθνικό στόχο: τη θωράκιση των υποδομών, την ομαλή υλοποίηση των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης (RRF) και την έγκαιρη αποκατάσταση ζημιών από φυσικές καταστροφές. Το επιτόκιο για τη γενική επιχειρηματικότητα διαμορφώνεται στο 4% και για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα στο 2%. Αντίστοιχα, η MicroSmart αξιοποιεί πλήρως τις ψηφιακές δυνατότητες, προσφέροντας διαδικασίες εξολοκλήρου online, χωρίς φυσική παρουσία και χωρίς διαμεσοληθτές. Η χρήση εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης επιταχύνει την αξιολόγηση και μειώνει τη γραφειοκρατία, καθιστώντας τη διαδικασία πιο φιλική για τον χρήστη. Ο Νεοκλής Στάμκος, CEO της MicroSmart AE προσφέρει όχι μόνο κεφάλαια, αλλά και στοχευμένη συμβουλευτική υποστήριξη στους ελεύθερους επαγγελματίες και τις μικρές επιχειρήσεις, διευκολύνοντας έτσι την επιχειρηματική ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα.

Η AFI Microfinance, από την πλευρά της, αναδεικνύει τον κοινωνικό αντίκτυπο των μικροπιστώσεων. Μέχρι σήμερα, έχει συμβάλει στη δημιουργία άνω των 1.200 θέσεων εργασίας και έχει εκπαιδέσει χιλιάδες επι-

χειρηματίες, ενισχύοντας την επιχειρηματική κουλτούρα σε τοπικό επίπεδο. Ο Σταμάτης Βεληγράκης, διευθύνων σύμβουλος της AFI Microfinance, αναφέρει ότι στην AFI πάνω από το 30% του συνόλου των μικροχρηματοδοτήσεων αφορά τη νεανική επιχειρηματικότητα, 35% κατευθύνεται σε ανέργους που ξεκινούν δικές τους επιχειρήσεις και περισσότερο από 40% σε γυναίκες που επιχειρούν. Επιπλέον, τονίζει ότι η εμπειρία δείχνει ότι ακόμη κι ένα μικρό χρηματοδοτικό εργαλείο μπορεί να έχει ουσιαστικό κοινωνικό αποτύπωμα και σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο. Μέσα από τα δάνεια που έχουν χορηγηθεί άνθρωποι από διαφορετικές αφετηρίες κατάφεραν να υλοποιήσουν τα επιχειρηματικά τους όνειρα.

Ψηφιακή διαδικασία και μείωση γραφειοκρατίας

Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία του νέου μοντέλου είναι η πλήρης ψηφιοποίηση της διαδικασίας. Η υποβολή της αίτησης ξεκινά μέσω της πλατφόρμας KYC της HDB, στην οποία ο ενδιαφερόμενος καταχωρίζει τα βασικά στοιχεία και το επιχειρηματικό του σχέδιο.

Στη συνέχεια, η αίτηση προωθείται στα ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων για μη δεσμευτική προσφορά, ενώ ακολουθεί η υποβολή στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων. Όλα τα στάδια πραγματοποιούνται ηλεκτρονικά, μειώνοντας σημαντικά τον χρόνο και το διοικητικό βάρος. Η αξιολόγηση μπορεί να ολοκληρωθεί σε διάστημα από 24 ώρες έως 15 ημέρες, ανάλογα με την πληρότητα του φακέλου. Πρόκειται για χρόνους σαφώς ταχύτερους σε σχέση με τον παραδοσιακό τραπεζικό δανεισμό, γεγονός που ενισχύει την ελκυστικότητα του εργαλείου.

Παράλληλα, η ενσωμάτωση εργαλείων όπως το ESG Tracker εισάγει σταδιακά κριτήρια βιωσιμότητας, ενθαρρύνοντας τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν πρακτικές περιβαλλοντικές και κοινωνικής υπευθυνότητας.

Ο ρόλος της μικροχρηματοδότησης στην οικονομία

Η ανάπτυξη του κλάδου των μικροπιστώσεων συνδέεται άμεσα με τη δομή της ελληνικής οικονομίας. Με τις πολύ μικρές επιχειρήσεις να αποτελούν πάνω από το 95% του

συνόλου, η ενίσχυσή τους αποτελεί προϋπόθεση για τη διατηρήσιμη ανάπτυξη.

Σε αυτό το πλαίσιο, οι μικροπιστώσεις λειτουργούν ως καταλύτης. Επιτρέπουν σε νέους επαγγελματίες να ξεκινήσουν δραστηριότητα, σε υφιστάμενες επιχειρήσεις να επενδύσουν και σε τοπικές οικονομίες να αποκτήσουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα.

Όπως έχει επισημάνει ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, Γιάννης Στουρνάρας, η μικροχρηματοδότηση δεν περιορίζεται στην παροχή μικρών δανείων, αλλά αποτελεί ένα ολοκληρωμένο εργαλείο κοινωνικής και οικονομικής ενδυνάμωσης.

Προκλήσεις και επόμενο βήμα

Παρά τη θετική δυναμική, ο κλάδος βρίσκεται ακόμη σε πρώιμο στάδιο. Η διείσδυση παραμένει περιορισμένη σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ η ενημέρωση των επιχειρήσεων για τα διαθέσιμα εργαλεία εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής.

Το επόμενο στοίχημα αφορά τη διεύρυνση της απήχησης του θεσμού και την ενίσχυση των δομών υποστήριξης. Η ποιότητα των χρηματοδοτούμενων σχεδίων, η εκπαίδευση των δανειοληπτών και η σύνδεση με ευρύτερες αναπτυξιακές πολιτικές θα καθορίσουν την επιτυχία του εγχειρήματος.

Ταυτόχρονα, η ενσωμάτωση των μικροπιστώ-

σεων σε ένα ευρύτερο οικοσύστημα χρηματοδότησης –που περιλαμβάνει τα προγράμματα του Ταμείου Ανάκαμψης, τα εγγυοδοτικά εργαλεία και τις τραπεζικές συνεργασίες– μπορεί να δημιουργήσει συνέργειες με σημαντικό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα.

Ένα εργαλείο με προοπτική

Η εμπειρία από άλλες χώρες δείχνει ότι οι μικροπιστώσεις μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη στήριξη της επιχειρηματικότητας και στην κοινωνική συνοχή. Στην Ελλάδα, το οικοσύστημα βρίσκεται ακόμη στην αρχή, αλλά τα θεμέλια έχουν τεθεί.

Με τη συμβολή της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, τη συμμετοχή των ιδρυμάτων μικροχρηματοδοτήσεων και τη στήριξη της Πολιτείας, οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του κλάδου είναι πλέον πιο ώριμες από ποτέ. Το ζητούμενο δεν είναι μόνο η αύξηση των εκταμιεύσεων, αλλά η δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων που θα μπορέσουν να αναπτυχθούν, να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και να ενισχύσουν την παραγωγική βάση της χώρας.

Σε μια οικονομία που αναζητά νέα μοντέλα ανάπτυξης, οι μικροπιστώσεις ενδέχεται να αποτελέσουν ένα από τα πιο ουσιαστικά εργαλεία της επόμενης ημέρας. Ένα εργαλείο μικρής κλίμακας, αλλά με δυναμικά μεγάλο αντίκτυπο. ● ● ●

Νέα κεφάλαια από το «Ταμείο Εγγυοδοσίας – ΤΕΠΙΧ III»

Η Πειραιώς σε συνεργασία με την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα εξακολουθεί να στηρίζει τις επιχειρήσεις με τα νέα κεφάλαια του **Ταμείου Εγγυοδοσίας – ΤΕΠΙΧ III**.

Επωφεληθείτε από:

- Εγγύηση κεφαλαίου έως 80%
- Επιδότηση επιτοκίου έως 3% για τα πρώτα 2 έτη

Κάντε την αίτησή σας σήμερα στο kyc.hdb.gr επιλέγοντας την Πειραιώς για τη χρηματοδότησή σας.

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις. Μάθετε περισσότερα στο www.piraeusbank.gr ή σε ένα κατάστημα της Πειραιώς.

/// Piraeus

piraeusbank.gr

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

2021-2027

Η υποστηριζόμενη χρηματοδότηση πραγματοποιείται από το «Ταμείο Εγγυοδοσίας ΤΕΠΙΧ III» το οποίο διαχειρίζεται η ΕΑΤ με πόρους που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης μέσω του Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027».

Με καταγωγή από την Κρήτη, σπουδές Διοίκησης και Μικροοικονομικών στο Metropolitan University του Λονδίνου και μεταπτυχιακά διπλώματα MBA στην Τραπεζική Διοίκηση και MSc Μακροοικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Exeter, ο Ηλίας Ξηρουχάκης μετρά περισσότερα από 30 χρόνια εμπειρίας σε ανώτατες θέσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Ξεκίνησε την επαγγελματική του διαδρομή στο Λονδίνο, στα κεντρικά γραφεία της Visa International για την περιοχή EMEA και στη συνέχεια στον όμιλο Thomson Reuters. Επέστρεψε στην Ελλάδα για να αναλάβει υψηλόβαθμες θέσεις στη Γενική Τράπεζα, τη Marfin Egnatia Bank και την Εθνική Τράπεζα.

Το κεφάλαιο της καριέρας του που τον έφερε στο προσκήνιο γράφτηκε στο Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (ΤΧΣ), όπου το 2018 ανέλαβε διοικητικό ρόλο ως μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής, εκπροσωπώντας την Τράπεζα της Ελλάδος, το 2019 έλαβε τη θέση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου και από τις αρχές του 2021 έως την κατάργηση του Ταμείου, τον Δεκέμβριο του 2024, διέτελεσε Διευθύνων Σύμβουλος (ο μακροβιότερος στην ιστορία του Ταμείου). Εκεί ηγήθηκε, μεταξύ πολλών άλλων, της στρατηγικής αποεπένδυσης του Ταμείου από τις συστημικές τράπεζες, επιστρέφοντας στο ελληνικό Δημόσιο αξίες πάνω από 3,5 δισ. ευρώ.

Ήταν ένα από τα πιο απαιτητικά εγχειρήματα της μεταμνημονιακής περιόδου στη χώρα μας, η επιστροφή, δηλαδή, του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των τραπεζών στον ιδιωτικό τομέα με τρόπο που θα μεγιστοποιούσε τα οφέλη για το Δημόσιο.

«Η Τειρεσίας είναι η πυξίδα για το μέλλον»

Ηλίας Ξηρουχάκης

Διευθύνων Σύμβουλος της Τειρεσίας ΑΕ

Από τον Φεβρουάριο του 2025, ηγείται της Τειρεσίας, με αποστολή να μετασχηματίσει τον 30χρονο οργανισμό από παραδοσιακή βάση δεδομένων σε σύγχρονο πάροχο ολοκληρωμένων λύσεων στη διαχείριση κινδύνων, στα πρότυπα των κορυφαίων ανά τον κόσμο Γραφείων Πίστης.